

## Motion till riksdagen 2024/25:718

av Serkan Köse (S)

# Nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna

---

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna med särskilt fokus på klimatanpassning, samhällsservice och hållbar turism och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Sveriges skärgård är en ovärderlig naturresurs och en central del av vår nationella identitet och ekonomi. Skärgården lockar årligen hundratusentals besökare och genererar betydande intäkter genom turism, samtidigt som regionen är hem för en blomstrande lokal ekonomi med fokus på sjöfart, fiske och småföretagande.

Förra året lade jag fram en motion som uppmanade till utvecklingen av en nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna. Jag välkomnar att regeringen sedan dess har tagit initiativ till en reviderad nationell strategi för klimatanpassning, där skärgården ses som ett särskilt utsatt område. Detta är ett viktigt steg i rätt riktning, och det visar att våra ansträngningar för att lyfta dessa frågor har fått gehör.

Trots dessa framsteg ser jag fortfarande betydande brister i den nuvarande strategin. Framför allt saknas konkreta åtgärder för att säkerställa en hållbar utveckling och långsiktigt skydd av skärgården. De nuvarande insatserna är otillräckliga för att hantera de komplexa utmaningar som klimatförändringarna medför, särskilt när det gäller havsnivåhöjningar, erosion och behovet av förbättrad infrastruktur.

Klimatförändringarna utgör ett växande hot mot skärgården. Enligt SMHI kan havsnivån längs Sveriges kuster stiga med mellan 0,3 och 1 meter fram till år 2100, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för kustområden, inklusive ökad erosion, saltvatteninträngning i grundvatten och skador på byggnader och infrastruktur. Enligt Statens geotekniska institut (SGI) kan kostnaderna för hantering av ras, skred och

erosion i kustområdena tiofaldigas om inga åtgärder vidtas. Detta förstärker behovet av omedelbara klimatanpassningsåtgärder.

Regeringens reviderade nationella strategi för klimatanpassning, som presenterades 2024, har identifierat skärgården som ett av de områden som är särskilt utsatta för klimatrelaterade risker. Strategin understryker vikten av att genomföra naturbaserade lösningar, såsom restaurering av våtmarker och byggande av skyddsvallar, för att skydda våra kustområden. Dessa lösningar är inte bara kostnadseffektiva, utan bidrar också till ökad biologisk mångfald och minskade växthusgasutsläpp.

Under de senaste åren har skärgårdens samhällsservice och infrastruktur ställts inför stora utmaningar, särskilt utanför turistsäsongen. Många öbor upplever begränsad tillgång till vård, utbildning och andra grundläggande samhällstjänster, vilket försvårar möjligheterna till åretruntboende. Enligt en rapport från Tillväxtverket minskar befolkningen i många skärgårdskommuner under vinterhalvåret, vilket leder till nedläggning av skolor och butiker samt försämrad kollektivtrafik.

För att motverka denna negativa utveckling bör strategin inkludera åtgärder för att säkerställa att skärgårdsområdena har tillgång till tillförlitlig och högkvalitativ samhällsservice året runt. Detta kan innebära investeringar i digital infrastruktur för att möjliggöra distansarbete och digital vård, samt förbättringar av kollektivtrafiken för att underlätta pendling till och från skärgården.

Turismen är en av de viktigaste inkomstkällorna för många skärgårdskommuner. Enligt statistik från SCB genererade turismen i Stockholms skärgård över 1,5 miljarder kronor i intäkter under 2022, med potential att växa ytterligare. För att främja hållbar turism bör strategin inkludera satsningar på att utveckla turism som är anpassad till skärgårdens känsliga miljö och som främjar lokal ekonomisk utveckling utan att belasta naturen. Det kan innebära stöd till ekoturismföretag, utbildningsinsatser för att öka medvetenheten om hållbarhet bland turister, samt förbättrade transportlösningar som minskar miljöpåverkan från turism, såsom eldrivna färjor och båtar.

En effektiv nationell strategi kräver samverkan mellan flera olika aktörer, inklusive statliga myndigheter, lokala kommuner, näringslivet och civilsamhället. Fastighetsverket, som äger stora delar av skärgården, bör ges ett tydligt uppdrag att aktivt bidra till denna strategi, i nära samarbete med lokala myndigheter och andra intressenter. Regeringens pågående utredning, som ska presentera förslag i april 2025, ger en möjlighet att inkludera specifika åtgärder för att skydda skärgården. Strategin bör inkludera mekanismer för regelbunden uppföljning och utvärdering för att säkerställa att de uppsatta målen uppnås och att resurser används effektivt.

Genom att utveckla en omfattande och framtidsinriktad nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna kan vi säkerställa att dessa områden förblir levande, dynamiska och hållbara, samtidigt som vi anpassar oss till klimatförändringarnas utmaningar. Detta är avgörande för att skydda vår unika natur och kulturarv, stödja lokal ekonomisk utveckling och säkerställa att skärgården fortsätter att vara en attraktiv plats att bo på, arbeta i och besöka.

*Serkan Köse (S)*